

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem n dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četril leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hšt. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadna vrstice, če so natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ob ogerski tisočletnici.

V početku tega meseca so se začele velike slovesnosti v glavnem mestu Ogerske, v Budapešti. Sam presvetli cesar naš in ogerski, hrvaški kralj je prišel, da povzdigne to slovesnost. Praznujejo namreč Madjari letos tisočletnico, znamenito sicer za krščanstvo, ali žalostno za današnje razmere. Imeli so namreč Madjari pred tisoč leti kralja Štefana, pobožnega, ki je dal svojim in skrbel svojim podložnikom za pravo omiko in slobodo, katera je edina v katoliški veri. Ta kralj je svetnik — pa katoličani niso tisti, ki praznujejo in prirejajo tisočletnico letos.

Katoliški listi madjarski se britko o tem pritožujejo. Samo da dva spomenim, namreč: »Magyar Allam-in« »Altkotmány«. Priobčila sta ta dva o programu tisočletnice višini programi, ali to kaže vse, komu polž roge kaže. Vlada je namreč prezrla katoliške skofe ter od teh zahtevala pokorščino, kakor od vladnega srbskega patrijarha. Škofje pa so skupno na znanje dali vladi, da mora Nj. prevzvišenost knez-primas spremljati sv. krono v cerkev sv. Matije, ker se krona hrani pod pečatom primasovim. V ime državnega zbora pozdravi kralja predsednik zbora. In pri tem se je zopet pokazala liberalna vlada, ker je zavrgla staro izročilo, in zapostavlja kneza-primasa. Palatinska čast je izpraznjena in knez-primas bi moral pozdraviti ogerskega kralja, našega cesarja. Najbrž bode tudi, kakor slutijo, vlada pod svoj pečat stavila sv. krono.

To je žalostno za katoliške razmere na Ogerskem in nas nič ne vabijo v Budapešto. Pa še drugo je, kar je sramota za narode krone sv. Štefana. In to je, da bodo Banffy, Dezid. Szilágy, baron Béla, Vay, in Koloman Tisza, vsi trije zadnji kalvinski arcipresbiteri, zastopali madjarski narod, ki je postavljen pod varstvo Marijino. Zares žalostno je to za drugo polovico naše države, kar so tudi pokazali že s tem sovražniki cerkve, da so vpeljali civilni, kar bi rekli slovenski »divji zakon«.

Zato pa ne bo tisočletnica veljala za katoliške Ogre, temveč tu se bode le proslavljal D. Szilagy, Eötvös in drugi, ki so na glasu največji zoperniki cerkve in zatiravci slovanskih narodnostij na Ogerskem. Če človek pomisli na vse to, se mu zazdi, kakor bi hotela vlada praznovati spomin poganskega Arpada in ne sv. Štefana kralja, kateri je dal Madjarom pravo omiko in slobodo. Madjari itak svojega nimajo kaj, razen surovosti in ošabnosti mongolske. Kar so dosegli, imajo zahvaliti Slovanom; in kar bodo kazali na razstavi, ne bo kaj dosti madjarskega, temveč slovanskega duha in dlana umotvorov, ker Hrvatom so vzeli cele zaboje starin. To bi bilo edino vredno pogledati, da bi spoznali, koliko Madjari od Slovanov imajo.

Pa zakaj bi hodili v Budapešto, ker so in so bili

Madjari zmirom naši največji sovražniki. Kadarkoli in kjerkoli se z njimi kje snidemo, nam povsod škodujejo. Za naše kraje so dostikrat bili hujši od samih Turkov, kakor nam zgodovina pravi. Pa nasprotniki so tudi našega presvetlega cesarja, kateremu so že dostikrat ogrenili življenje. Zato se ne bodemo bratili s takimi ljudmi in priporočali, da bi jim Slovenci denar nosili in razstavo obiskovali.

✓ Hranilnica mesta Ptuj.

(Dopis iz ptujskega okraja.)

Starodavno mesto Ptuj ima občinsko hranilnico, katera je stara nad 34 let. Tiskani račun te hranilnice kaže za 1895. leto, da ima zavod 141.867 gld. 52 kr. rezervnega zaklada, da je napravila hranilnica minolega leta 13.894 gld. 57 kr. čistega dobička.

Komur so razmere našega okraja znane, vé, da izvira lepo premoženje hranilnice od nas Slovencev iz celega okraja. To pa zaradi tega, ker Slovenci dolgo let nismo imeli svojega denarnega zavoda, ker se denar naših otrok (pupilarni denar) že nad 34 let nalaga le v ptujski mestni hranilnici, katera sedaj obrestuje vloge po 4% in 3%. Ali bi tedaj ne bilo prav, če bi se mestni zastop in načelstvo hranilnice véasi tudi Slovencev spomnilo? Od lanskega čistega dobička je prejela mestna občina 6863 gld. 27 kr., društvo za olepšanje mesta 600 gld., društvo deutsches Vereinshaus 329 gld. 21 kr., društvo glasbeno 600 gold., mestna trsnica 100 gold., obrtna šola 50 gld., muzejsko društvo 200 gld., kopališče 50 gld., trgovska šola 100 gld., nemško pevsko društvo 100 gld., gimnazijska podp. zaloga 50 gld., gasilno društvo 200 gld., razstavni odbor 50 gld.

Za slovenska društva in zavode, za Slovence sploh ptujska mestna hranilnica ni imela in ni izdala vinarja ali beliča! Ali to ni najlepši dokaz za nas Slovence, da nas Nemci in nemškutarji ptujski ne marajo? Še celo za nam tako sovražno društvo, kakor je »Südmark«, dovolijo podporo, le nam v korist ničesar. Ko bi bili mi Slovenci zavedni, značajni, trdni, ko bi se povsod ravnali po geslu: »Svoji k svojim«, kakor to delajo naši nasprotniki vsi brez izjeme, bi tako ponižavanje odvrnili od sebe. Pri mestni hranilnici zapovedujejo notar Filafarro, župan in pek Ornik, trgovci Kazimir, Sadnik in Selinšek.

Vprašam: kdo pa so ti gospodje, da se tako oblastno obnašajo proti nam v mestni hranilnici? To so tisti gospodje, kateri, če njim obrnejo Slovenci hrbet, bodo spet postali mali, pohlevni in ponižni, katere redijo Slovenci in njihede drugi. Pa kaj je tukaj treba še več besedij! Vsak naj vrši svojo dolžnost kot narodnjak,

in doba vednega preziranja, izzivanja, zaničevanja bode kmalu potekla. Začnimo mi vendar enkrat z isto mero meriti, s katero oni nam že tako dolgo merijo! Ločimo se! Oni nam nič, mi njim nič!

Cerkvene zadeve.

Cudežni križ na Reki.

Pred petimi leti se je slavila velika cerkvena slovesnost na Trsatu, katere se je udeležilo veliko Slovencev. Gotovo so si nekateri ogledali tudi cerkve v mestu izpod Trsata, v Reki. Tu je lepa cerkev sv. Vida, mučenca, okrogla cerkev, v kateri sem večkrat bil. Slovani častimo sv. Vida posebno, in bil sem v dveh cerkvah sv. Vida na Reki in v Pragi, in reči moram, da sta te dve cerkvi najlepši cerkva, kar sem jih videl, vsaka v svojem slogu.

Reška cerkev pa je posebno znamenita še iz nekega drugega uzroka. Praznovala je namreč letos šestoletnico, dne 30. aprila zvečer in dne 1., 2., 3. maja, velikega čudeža spomin, ki se je zgodil leta 1296. Tega leta namreč je igral neki Peter Lončarič z dvema tovarišima tam blizu sedanje cerkve sv. Vida, kar sem slišal večkrat že dijak na Reki, in je to tudi zapisano in potrjeno. Zunaj na planem je stal velik lesen križ s Kristusom. Ker je bil Lončarič nesrečen v igri, se razsrdi in hudobnež — zgrabi kamen in ga vrže z jezo v — Kristusa na križu. Ali pravica božja se je pokazala. Zgodila sta se takoj na mestu dva čudeža. Iz rane, ki jo je kamen napravil na levi strani lesene podobe, privela je obilna kri, kakor iz živega telesa; in zemlja — se odpre in požre hudobneža, samo hudobneževa roka še je moléla iz zemlje.

Kadar se je bilo to zgodilo, takoj je prišel na tisto mesto mestni poveljnik, baron Raubar, in spravil lepo sv. kri, ki so jo potem shranili v župni cerkvi, roko hudobneževa pa je dal sežgati. Na to je dal vlti roko iz bronca za spomin, ki še zdaj visi privezana pod križem. S časom so razpelo iz predvorja cerkve prenesli na oltar, in kamen, ki ga je hudobni igravec tjakaj zagnal, še je dandanašnji na rano pripet, kar lahko vsak vidi, in kar mu tudi pove tedaj napravljene nadpis latinski: »Hoc lapidis ictu percussus fuit Crucifixus 1296«, po slovensko: »S tem kamena lučajem je bil Križani zadet 1296«.

Letos je ravno šeststoletnica, in velike slovesnosti so bile v rečenih dneh. Vsak dan je bila ena hrvaška, ena pa laška pridiga, sv. maše in litanije, in v nedeljo, »Najdba sv. Križa«, se je sveta kri nosila v procesiji. Sv. Oče so popolni odpustek podelili vsem, ki so se udeležili te cerkvene slovesnosti. Leta 1796. ob petstoletnici je 100 000 prejelo sv. obhajilo. Koliko letos, povemo drugokrat. —še.

Gospodarske stvari.

Framska posojilnica.

Posojilnica v Framu je imela leta 1895. prometa 103.898 gld. 84 kr. V tem letu je pristopilo 64 novih zadrušnikov, ki so plačali deležev 640 gld.; izstopilo je 9 zadrušnikov, ki so vzdignili deležev 90 gld. Torej je pristopilo več zadrušnikov 55 in vplačalo več deležev 550 gld. Leta 1894. je bilo 8 ustanovnih zadrušnikov, ki so zastopali 433 deležev 4.330 gld. in 229 drugih zadrušnikov z 229 deleži 2.290 gld., koncem leta 1895.

je tedaj 237 in 55 zadrušnikov, to je 292 zadrušnikov z 41 deleži 7.170 gld. Hranilnih vlog se je leta 1895. vložilo 33.586 gld. 64 kr., vzdignilo pa 24.248 gld. 23 kr. Torej več vložilo 9.338 gld. 41 kr. Stanje hranilnih vlog koncem leta 1894. je bilo 48.864 gld. 14 kr. Kapitalizovane obresti od leta 1895. iznašajo 2.185 gld. 62 kr. Torej je stanje hranilnih vlog koncem 1895. leta 60.388 gld. 17 kr. Posojil se je leta 1895. izplačalo zadrušnikom 21.400 gld., vrnilo pa 5.429 gld. Torej se je več izposodilo 15.971 gld. Stanje posojil koncem leta 1894. je bilo 50.863 gld. 67 kr. Tedaj je stanje posojil koncem 1895. leta 66.834 gld. 67 kr. Posojila ima 284 zadrušnikov 388krat; 83 posojil je vknjiženih na posestva, 219 krat se je posodilo na dolžna pisma proti poroštvu in 86krat na menico. Čisti dobiček leta 1895. znaša 825 gld. 26 kr. Vsled sklepa glavnega zbora ima se od čistega dobička oddati: Ustanovnim zadrušnikom za leto 1895 po 5% dividende 216 gld. 50 kr. Nagrada udom načelstva a 10 gld. 60 gld. Nagrada za sklep računov 140 gld. Za dobre namene 181 gld. 617 gld. 50 kr. Ostanek čistega dobička po 207 gld. 76 kr., ki se pridene posebni rezervi. Vsa posebna rezerva leta 1895. znaša 1.406 gld. 94 kr. Obe rezervi skupaj pa 2.000 gld. 94 kr.

Žitne cene v Mariboru od 25. aprila do 2. maja.
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 70 kr., rž 4 fl. 80 kr., ječmen 4 fl. 20 kr., oves 3 fl. 25 kr., turšica ali koroza 4 fl. 50 kr., proso 4 fl. 80 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Sejmovi. Dne 9. maja v Arnovžu in Poličanah (za svinje). Dne 11. maja v Arvežu, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Rogatecu, in Cmureku. Dne 12. maja na Planini in v Slov. Gradcu. Dne 13. maja v Braslovčah, Konjicah in Imenem (za svinje). Dne 15. maja na Bregu pri Ptujju (za svinje).

Dopisi.

Iz celjskega okraja. (Cerkveni denar in — paziti!) Zdravstvena oblast za Štajarsko je skoz c. kr. okrajna glavarstva po vsej deželi razposlala vsem cerkvenim predstojništvom, oziroma lastnikom pokopališč neki načrt, po katerem se naj za pokopališča pripravi določen red. Po naših krajih so brez malega skoro vsa pokopališča lastnina cerkvena. Vsled tega imajo za pokopališča skrbeti cerkvena predstojništva, t. j. župniki in cerkveni ključarji. Toti so priposlani načrt morali odobriti. In sedaj slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Celju razposilja naznanilo, da želi dotično po volji pokopaliških oskrbnikov nekoliko predelano postavno določilo dati tiskati v slovenskem in v nemškem jeziku. Dobro! Toda pisalcu teh vrstic je pero v roko vsilila neka brezobzirna skušnja, in v pogledu na to razodeva upanje, da bo vsaj slavno c. kr. okrajno glavarstvo razumelo več »takta« ali obzira, da župnikov ne bode moglo siliti, naj bi se skregali s pametjo ter bi z denarjem iz cerkvene blagajnice kupovali tiskarnice, ki so se pripravljale v takej tiskarni, kjer se z istimi črkami tiskajo besede, s katerimi se zaničuje in blati vse, kar diši bodi po kristjanstvu, bodi po slovenstvu.

✓ **Od Sv. Lovrenca na Dravskem polju.** (Tužno v est) Vam moram poročati. Umril je za jetiko dne 2. maja nadepolni dijak Janez Mlakar, petošolec c. kr. mariborske gimnazije, pri svojih stariših v Župečji vesi. Pogreb, ki je bil v ponedeljek, dne 4. maja, je bil tolikanj lep, da tacega pač še nikoli ni videlo Dravsko polje. Sprevod so vodili strije pokojnika, preč. gosp. kanonik dr. J. Mlakar, v družbi osmih gospodov duhov-